

SEKUNDÆRVIKTIMISERING

NÅR HJÆLPESYSTEMET GØR ONDT VÆRRE

DET PRIMÆRE TRAUME

- Voldtægt og forsøg på voldtægt (rape)
- Andre seksuelle overgreb som ikke i juridisk forstand er voldtægt (sexual assault, sexual violence)
- Center for Voldtægtsofre i Aarhus (optag)

Psykologisk set er der ikke nødvendigvis forskel

PSYKOLOGISKE FØLGER AF EN VOLDTÆGT

ASD-diagnose opfyldt for 69 % (Dk-studie 2011)

Forhøjet risiko for PTSD – 35-50% inden for de første 3 mdr.

Udvikling af klinisk depression – 43-51%

Frygt og angst – 73-82%

Generaliseret angst- 12-40%

Udvikling af spiseforstyrrelser

Seksuelle og fysiologiske problemer

Sign. forhøjet risiko for udvikling af psykoser

Risiko for øget alkoholmisbrug, stofmisbrug og receptpligtig medicinforbrug

Øget risikoadfærd, impulsivitet (sårbarhed ift. nye overgreb)

Sociale konsekvenser: Afbrudt udd./arb., mange flytninger, skilsmisse, isolation, anstrengt relation til familie/venner/partner

AKUTTE CHOKREAKTIONER

- Grædende
- Kaotisk/forvirret
- Bange
- Skyld/skam
- Problemer med koncentration ved afhøringen
- Tilbagetrækning (“numbing”, følelsesfladhed)
- Mistillid til andre
- Vrede/aggression - udadreageren
- Afviser situationens alvor
- Tilsyneladende rolig/velafbalanceret
- Pjattende/grinende/upassende kommentarer
- Regression (til tidligere psykologisk stadie – som barn)

OFFERETS PSYKOLOGISKE TILSTAND I MØDET MED POLITIET

- Undgåelsesadfærd og følelsesfladhed ("numbing") kan være et symptom på ASD eller PTSD
- Skam og skyld ses meget ofte i forbindelse med seksuelle overgreb (kendt GM)

Tolkes af politiet, som at offeret lyver eller er irrationel

- Forventet emotionel respons efter en voldtægt (negative emotioner, oprørt)

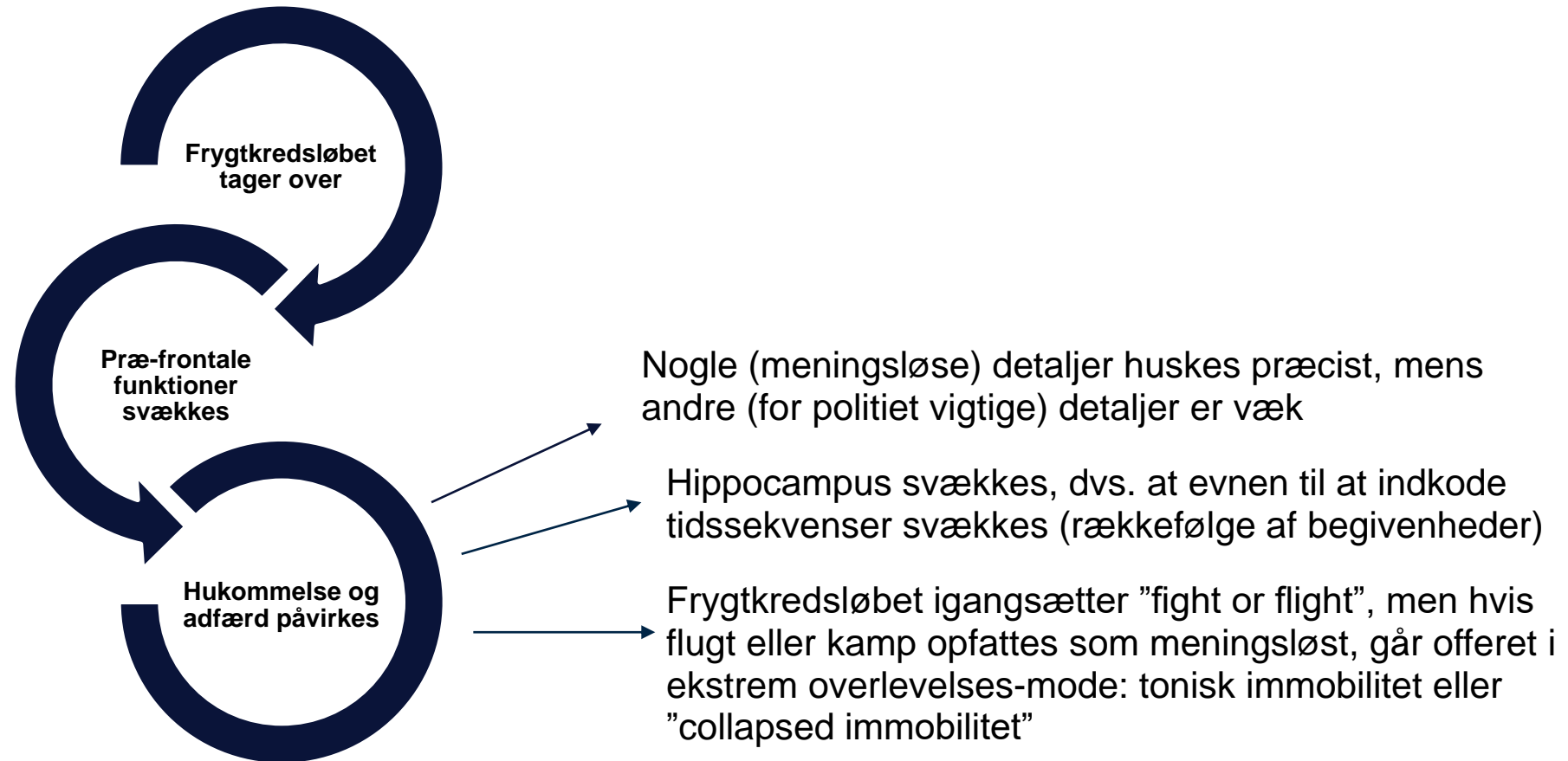
Offeret bedømmes som mindre troværdig

- Manglende hukommelse for specifikke detaljer eller opretholdelse af rækkefølgen af begivenheder

Offeret bedømmes som mindre troværdig

TRAUMET: NEUROBIOLOGI OG NEUROPSYKOLOGI

Når hjernen reagerer, helt som den skal, på en livstruende begivenhed:

HVAD ER SEKUNDÆRVIKTIMISERING?

“...the victim-**blaming** behaviors and practices engaged in by community service providers, which further the rape event, resulting in **additional stress and trauma** for victims.”

(Campbell & Raja, 1999, p.262)

HVAD ER SEKUNDÆRVIKTIMISERING?

Bebrejdede/fordømmende tone/ordvalg ved indspørgen til påklædning, alkoholindtag, relationen til mistænkte

To forskellige måder at spørge på:

“Havde du indtaget alkohol inden overgrebet fandt sted?
Kan du huske hvor mange genstande du ca. havde drukket?”

“Var du fuld?
Var du så fuld, at du ikke kan huske hvor meget du havde drukket?”

HVAD ER SEKUNDÆRVIKTIMISERING?

Indspørgen til hændelsesforløbet på en måde, der giver ofret skyldfølelse (gå alene hjem med en fremmed, ikke gøre modstand, opføre sig uansvarligt etc.):

”Jamen, hvorfor råbte du ikke bare op, hvis der stod nogle lige rundt hjørnet?”

”Hvorfor i alverden havde du også taget sådan en kort kjole på i det her vejr?”

—————→ Skyldfølelse hos offeret

HVAD ER SEKUNDÆRVIKTIMISERING?

En kold, upersonlig eller ”frakoblet” attitude

Svær balancegang, da fagprofessionelle som politi og retsmedicinere bør være neutrale og objektive, og ofte beskriver det svære ved også at skulle yde omsorg f.eks. under afhøring

HVAD LIGGER BAG SEKUNDÆRVIKTIMISERINGS-ADFÆRD?

”There are no innocent victims” - voldtægtsmyter og stereotyp tænkning eksisterer – også i Danmark:

En ”rigtig” voldtægt: Fremmed GM, fysiske skader, modstand

Kvinder bruger voldtægt som undskyldning (for affærer, for at skifte mening), som hævn, har hemmelige fantasier om voldtægt, eller er blot prostituerede, der ikke fik deres penge

Egen skyld: fuld/høj, gik alene med ham hjem, udfordrende klædt

HVORFOR BESKÆFTIGE SIG MED SEKUNDÆRVIKTIMISERING?

- Mange ofre henvender sig ikke til follow-up services – den første kontakt i systemet er altafgørende for det videre forløb
- Negativ respons fra det formelle støttesystem (mistro, bebrejdelser, afvisning, fjendtlighed) kan øge risikoen for udvikling af bl.a. PTSD
- Forskning fra USA finder at voldtægtsmyter lever i bedste velgående hos politiet, og at det kan påvirke det retslige udkom (i negativ retning for ofrene)

Som fagprofessionelle kan vi rent faktisk skade dem vi forsøger at hjælpe

FOREKOMST INTERNATIONALT (USA)

Sekundærviktimisering fra "legal service providers" (politi og rets-personel):

90%

Som resultat af mødet med "legal service providers" rapporterer ofre:

Skyldfølelse (73%)

Selvbebrejdelser (87%)

At føle sig krænket (89%)

Mistillid til andre (70%)

Manglende lyst til at opsøge videre hjælp (87%)

DEN MULTIDISCIPLINÆRE TILGANG VED CFV I AARHUS

DESIGN AF SPØRGESKEMAUNDERSTØGELSE

Skadestuen
Akut

Offer

Sygeplejersker
Retsmedicinere

Politigården
Akut

Offer

Efterforskere

Telefon-
opfølgning
6 mdr. efter

Offer

Psykologer

DEL-FORMÅL MED EVALUERINGEN

- **Forekommer der sekundærviktimisering af ofre fra de fagprofessionelle og i hvilket omfang?**
- **Oplever de ofre, som rapporterer at være udsat for sekundærviktimierings-adfærd af de fagprofessionelle, at det påvirker dem psykologisk ("distress")?**

DEL-FORMÅL MED EVALUERINGEN

Forekommer der **sekundærviktimisering** af ofre fra de fagprofessionelle ved CfV og i hvilket omfang?

- Efterforskeren bebrejdede mig min adfærd i forbindelse med voldtægten
- Efterforskeren spurgte ind til min relation til gerningsmanden på en fordømmende måde
- Efterforskeren spurgte ind til min påklædning og/eller mit alkoholindtag på en bebrejdende måde
- Jeg fik en fornemmelse af, at efterforskeren ikke troede på mig
- Efterforskeren virkede kold og upersonlig

DEL-FORMÅL MED EVALUERINGEN

Psykologisk distress-mål i undersøgelsen:

Gjorde kontakten med efterforskeren at

- **...du fik skyldfølelse?**
- **...du bebrejdede dig selv noget i forbindelse med voldtægten?**
- **...du blev ængstelig/uroelig?**
- **...du følte dig krænket?**
- **...du følte, at du ikke kunne stole på nogen?**
- **...du mistede lysten til at opsøge videre hjælp og støtte?**

DEL-FORMÅL MED EVALUERINGEN

Hvordan oplever de fagprofessionelle deres egen negative adfærd i forhold til ofrene?

Er der specifik negativ adfærd, der kunne være risikofaktorer for oplevelsen af den psykologiske ”distress”

Mange tak for opmærksomheden

Spørgsmål?